

10.Sınıf Felsefe Kazanım Listesi ve Açıklamaları

ÜNİTE 1: FELSEFİYİ TANIMA

10.1.1. Felsefenin anlamını açıklar.

- Çeşitli sorulardan (Bilgi nedir?, Bilinç nedir?, Öz bilinç nedir?) hareketle düşünmenin önemi ve gerekliliğinin tartışılması sağlanır.
- Felsefe (philosophia) terimi kapsamında geçen sevgi, arayış, bilgi, hakikat ve hikmet (bilgelik/sophia) kavramlarının felsefeyle ilişkisine değinilir.
- Farklı düşünürlerin (Platon, Aristoteles, el-kindî, Fârâbî, İbn Sînâ, I. Kant, K. Jaspers, Hilmi Ziya Ülken ve Takiyettin Mengüşoğlu) felsefe tanımlarına yer verilerek bu tanımların benzer ve farklı noktalarının belirtilmesi sağlanır.
- Bilişim teknolojileri kullanılarak "Filozof kimdir?" sorusuna ilişkin bir sunum hazırlanması ve sunumun sınıf ortamında paylaşılması sağlanır.

10.1.2. Felsefi düşüncenin özelliklerini açıklar.

- Felsefi düşüncenin ortaya çıkışı üzerinde kısaca durulur.
- Felsefenin sorgulama, merak etme, şüphe duyma, hayret etme, yığılmı ilerleme, eleştirel, refleksif, rasyonel, sistemli, tutarlı ve evrensel olma özellikleri vurgulanır.
- N. Uygur'un "Bir Felsefe Sorusu Nedir?" adlı makalesinden alınan veya derlenen bir metinden hareketle felsefi soruların özelliklerinin yorumlanması sağlanır.

10.1.3. Felsefenin insan ve toplum hayatı üzerindeki rolünü örneklerle açıklar.

- Felsefenin bireysel ve toplumsal işlevlerine değinilir.
- Felsefe hayat ilişkisinin günlük hayattan örneklerle yorumlanması sağlanır.

ÜNİTE 2: FELSEFE İLE DÜŞÜNME

10.2.1. Düşünme ve akıl yürütmeye ilişkin kavramları açıklar.

- Görüş, argüman, önerme, tümdengelim, tümevarım, analogi, tutarlılık, çelişiklik, gerçeklik, doğruluk ve temellendirme kavramları üzerinde durulur.
- Örnek metinler verilerek bu metinlerdeki akıl yürütme biçimlerinin, tutarlı ve çelişik ifadelerin belirlenmesi sağlanır.

10.2.2. Düşünme ve akıl yürütmeye dili doğru kullanmanın önemini açıklar.

- Dilin ifade etme ve kavramlaştırma işlevi üzerinde durulur.
- Kavramları yanlış kullanmanın, anlamı nasıl değiştirdiğine ilişkin günlük hayattan örnekler verilmesi sağlanır.

10.2.3. Bir konuyla ilgili felsefi sorular oluşturur.

- Seçilen konu örnekleri üzerinden öğrencilere sorular yönelttilerek öğrencilerin konuya ilişkin kendi sorularını yapılandırma sağlanır.

10.2.4. Felsefi bir görüşü veya argümanı sorgular.

- Bir konuşma veya bir metin seçilerek konuşmacının yahut yazarın ileri sürdüğü görüş ve argümanların tespit edilmesi ve tartışılması sağlanır.
- b) Öğrencilerin gazete, dergi, roman, televizyon haberi, tartışma programı veya filmlerde geçen felsefi bir görüşü tespit etmeleri ve bu görüşü temellendiren argümanları sınıf ortamında tartışmaları sağlanır.

ÜNİTE 3: FELSEFENİN TEMEL KONULARI VE PROBLEMLERİ

10.3.1. Varlık felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

- "Varlık var mıdır?", "Varlığın mahiyeti nedir?", "Evrende amaçlılık var mıdır?" problemlerinden hareketle varlık felsefesinin konusu kısaca açıklanır.
- Felsefi bir metin üzerinden varlık türlerinin sınıflandırılması sağlanır.
- Öğrencilerin hikâye, roman, kısa film veya belgesellerden birinde işlenen konuyu varlık felsefesi açısından değerlendirmeleri ve sınıfta paylaşımları sağlanır.

10.3.2. Bilgi felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

- "Doğru bilgi mümkün müdür?", "Bilginin kaynağı nedir?", "Bilginin sınırları ve doğru bilginin ölçütleri nelerdir?" problemlerinden hareketle bilgi felsefesinin konusu kısaca açıklanır.
- Felsefi bir metnin üzerinden doğruluk ve gerçeklik kavramları arasındaki ilişkinin tartışılması sağlanır.
- Öğrencilerin dergi ve gazete haberleri, internet, sosyal medya veya TV programlarında paylaşılan bilgileri, bilginin değeri ve güvenilirliği açısından tartışmaları sağlanır.

10.3.3. Bilim felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

- "Bilim nedir?", "Bilimsel yöntem nedir?", "Bilimin değeri nedir?" problemlerinden hareketle bilim felsefesinin konusu kısaca açıklanır.
- Bilim felsefe ilişkisi üzerinde durulur.
- B. Russell'ın "Bilgelikle birleştiğinde bilimin sağladığı kudret tüm insanlığa büyük ölçüde refah ve mutluluk getirebilir; tek başına ise yalnız yıkıntıya yol açar." Sözünden hareketle bilimle hayat arasındaki ilişkinin tartışılması sağlanır.

10.3.4 Ahlak felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

- "İyi ve kötünün ölçütü nedir?", "Özgürlük ve sorumluluk arasında nasıl bir ilişki vardır?", "Evrensel bir ahlak yasası var mıdır?" problemlerinden hareketle ahlak felsefesinin konusu kısaca açıklanır.
- Felsefi bir metnin üzerinden, iyilik ve mutluluk ilişkisinin yorumlanması sağlanır.
- Okul ortamında yaşanan durumlardan ve olaylardan hareketle özgürlük, sorumluluk ve kural (norm) ilişkisinin tartışılması sağlanır.

10.3.5. Din felsefesinin konusunu ve sorularını açıklar.

- "Tanrı'nın varlığı ile ilgili görüşler nelerdir?", "Evren sonlu mudur, sonsuz mudur?", "Ölümden sonra yaşam var mıdır?" problemlerinden hareketle din felsefesinin konusu kısaca açıklanır.
- Teoloji ve din felsefesi farkı üzerinde durulur.

- c) "Ben kimim?" sorusunun felsefe, bilim ve din açısından nasıl ele alındığının tartışılması sağlanır.

10.3.6. Siyaset felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

- "Hak, adalet ve özgürlük nedir?", "İktidarın kaynağı nedir?", "İdeal devlet düzeni olabilir mi?" problemlerinden hareketle siyaset felsefesinin konusu kısaca açıklanır.
- Geçmişten günümüze egemenlik sorununun temel hak ve özgürlükler açısından tartışılması sağlanır.
- Öğrencilerin ülkemizde yaşanan sorunlardan birini araştırarak birey, toplum ve devlet ilişkileri bağlamında tartışmaları sağlanır.

10.3.7. Sanat felsefesinin konusunu ve problemlerini açıklar.

- "Güzel nedir?", "Sanat nedir?", "Sanat eserinin özellikleri nelerdir?" problemlerinden hareketle sanat felsefesinin konusu kısaca açıklanır.
- Felsefi bir metin üzerinden sanat ve duyarlılık ilişkisinin yorumlanması sağlanır.
- Öğrencilerin yaşadığı şehrin mimari yapısını estetik açıdan tartışmaları sağlanır.

ÜNİTE 4: FELSEFİ OKUMA VE YAZMA

10.4.1. Felsefi bir metni analiz eder.

- Felsefi bir metin örneğinde; "Metinde hangi felsefi kavramlar geçmektedir?", "Metinde hangi felsefi problem veya problemler ele alınmaktadır?", "Felsefi probleme veya problemlere filozofun bakış açısı nasıldır?", "Kullanılan kavramlar ve savunulan görüşler, güncel sorunların anlaşılması ve çözümlenmesi için nasıl bir katkı sunabilir?" soruları yoluyla analiz ve değerlendirme yapılması sağlanır.

10.4.2. Verilen konu hakkında alternatif görüşler geliştirir.

- Metin alıntılarına yer verilerek öğrencilerin bu alıntılardaki konu veya durumla ilgili öne sürülen görüşleri belirlemeleri ve "Bu konuya farklı bir açıdan bakılabilir mi?", "Bu konuyla ilgili sizden görüş öne sürmeniz istenseydi görüşünüz ne olurdu?" gibi sorulardan hareketle aynı konuyla ilgili özgün görüşler geliştirmeleri sağlanır.

10.4.3. Bir konu hakkında felsefi bir deneme yazar.

- Felsefi denemenin ne olduğu ve nasıl yazıldığı açıklanır.
- Tutarlı, sistematik ve temellendirilmiş bir felsefi denemenin yazılması sağlanır.

10.4.4. Felsefi akıl yürütme becerilerini diğer alanlarda kullanır.

- Felsefeden farklı bir konuda yazılmış bir metni, felsefenin varlık, bilgi ve değer alanları üzerinden yorumlanması sağlanır.